

REPUBLIKA HRVATSKA
TRGOVAČKI SUD U ZAGREBU
Zagreb, Amruševa 2/II.

Poslovni broj: 21. P-1107/16-32

U IME REPUBLIKE HRVATSKE

PRESUDA

Trgovački sud u Zagrebu, po sutkinji Ivani Manestar, u pravnoj stvari tužitelja STOG d.o.o., Varaždin, Anina 2, OIB: 56775756250, kojeg zastupa Alen Ivković, odvjetnik u Rijeci, Užarska 28, protiv tuženika SREDIŠNJEG KLIRINŠKOG DRUŠTVA d.d., Zagreb, Heinzelova 62A, OIB: 64406809162, kojeg zastupa Andrej Tödting, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Tödting&Partneri d.o.o., Zagreb, Lastovska 17, uz sudjelovanje umješača na strani tuženika PODRAVKA d.d., Koprivnica, Ante Starčevića 32, koju zastupa Ivan Dvojković, odvjetnik u Batarelo, Dvojković i Vuchetich odvjetničkom društvu d.o.o., Zagreb, Amruševa 19, radi utvrđenja nevaljanosti upisa založnog prava i naknade štete, nakon javne glavne rasprave zaključene 26. travnja 2018. u prisutnosti zamjenice punomoćnika tužitelja, odvjetnice Višnje Ježić Sorić, punomoćnika tuženika i punomoćnika umješača na strani tuženika, dana 4. svibnja 2018.

presudio je

I. **Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev za utvrđenje da je nevaljan upis založnog prava** izvršen u korist založnog vjerovnika PODRAVKA d.d., Koprivnica, A. Starčevića 32, OIB: 18928523252, na temelju Sporazuma o zasnivanju založnog prava od 7. listopada 2009., ovjerenog kod Javnog bilježnika Melanije Duić, pod brojem OV-11590/09 od 7. listopada 2009., radi osiguranja novčane tražbine u iznosu od 34.190.000,00 kn sa svim troškovima, davanjima i naknadama, na 60.034 redovnih dionica oznake MRNA-R-A na računu založnog dužnika PLURIS d.d. u stečaju oznake 2088738 kod Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d., Zagreb te na temelju Sporazuma o zasnivanju založnog prava od 12. listopada 2009., ovjerenog kod Javnog bilježnika Melanije Duić, pod brojem OV-11808/09 od 15. listopada 2009., radi osiguranja novčane tražbine u iznosu od 55.557.000,00 kn sa svim troškovima, davanjima i naknadama, na 95.295 redovnih dionica oznake MRNA-R-A na računu založnog dužnika PLURIS d.d. u stečaju oznake 2088738 kod Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d., Zagreb.

II. **Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev za isplatu** iznosa od 24.135.753,96 kn s zateznim kamatama od 25. kolovoza 2014. do isplate.

III. Odbija se u cijelosti zahtjev tužitelja za naknadu troškova parničnog postupka, kao neosnovan.

IV. Nalaže se tužitelju naknaditi tuženiku troškove parničnog postupka u iznosu od 376.286,20 kn, u roku od 8 dana.

V. Odbija se zahtjev tuženika za naknadu troškova parničnog postupka u daljnjem iznosu od 376.875,00 kn, kao neosnovan.

VI. Nalaže se tužitelju naknaditi umješaču na strani tuženika troškove parničnog postupka u iznosu od 313.750,00 kn, u roku od 8 dana.

VII. Odbija se zahtjev umješača na strani tuženika za naknadu troškova parničnog postupka u daljnjem iznosu od 436.250,00 kn, kao neosnovan.

Obrazloženje

Tužitelj u tužbi navodi su Podravka d.d. u svojstvu založnog vjerovnika i Pluris d.d. u svojstvu založnog dužnika sklopili 7. listopada 2009. Sporazum o zasnivanju založnog prava na 60.034 redovnih dionica izdavatelja Mirna d.d. nominalne vrijednosti 100,00 kn, koje su se vodile na računu Pluris d.d. kao ulagatelja, radi osiguranja novčane tražbine Podravke d.d. u iznosu od 34.190.000,00 kn te 12. listopada 2009. Sporazum o zasnivanju založnog prava na 95.295 redovnih dionica izdavatelja Mirna d.d. nominalne vrijednosti 100,00 kn koje su se vodile na računu Pluris d.d. kao ulagatelja radi osiguranja novčane tražbine Podravke d.d. u iznosu od 55.557.000,00 kn te da je temeljem tih sporazuma tuženik u korist Podravke d.d. izvršio upis založnog prava na predmetnim dionicama.

Tužitelj smatra da navedeni sporazumi o zasnivanju založnog prava nisu bili podobni za upis založnog prava na nematerijaliziranim vrijednosnim papirima – dionicama, jer nisu sadržavali dozvolu založnog dužnika Pluris d.d. za upis založnog prava u korist Podravke d.d. (clausulu intabulandi), a niti je uz prijedlog za upis založnog prava priložena posebna tabularna isprava kojom bi založni dužnik dozvolio upis založnog prava.

S obzirom da je, prema tvrdnji tužitelja, odredbama čl. 495. st. 1. Zakona o tržištu kapitala (Narodne novine, broj: 88/2008., 146/2008., 74/2009, 54/2013., 159/2013., 18/2015., 110/2015., 123/2016., 131/2017., dalje u tekstu: ZTK) i čl. 172., 173., 203. st. 1. i 213. Uputa Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. (dalje u tekstu: Upute) te čl. 310. st. 2. i čl. 307. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, broj: 91/1996., 68/1998., 137/1999., 22/2000., 73/2000., 129/2000., 114/2001., 79/2006., 141/2006., 146/2008., 38/2009., 153/2009., dalje u tekstu: ZVDSP) određeno da se založno pravo na pravima, koja nastaju upisom u javnu knjigu, kao što su nematerijalizirani vrijednosni papiri, stječe upisom založnog prava na temelju valjanog založnog ugovora kojim zalagodavac dopušta upis založnog prava, a kakva dozvola ne postoji u predmetnim sporazumima o zasnivanju založnog prava, to su prema shvaćanju tužitelja predmetni upisi založnog prava nevaljani.

Nadalje, tužitelj tvrdi da je temeljem Ugovora o podjeli društva FIMA grupa d.d. i pripadajućeg plana podjele, koji su upisani i objavljeni u sudskom registru 16. rujna 2009., dio dionica na kojima je Podravka d.d. stekla založno pravo, 108.852 redovnih dionica oznake

MRNA-R-A, pripao tužitelju te da je nad društvom Pluris d.d. (ranije tvrtke FIMA grupa d.d.) rješenjem Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovni broj St-271/11-13 od 29. prosinca 2011., otvoren stečajni postupak u kojem je tužitelj dostavio obavijest o postojanju izlučnog prava na predmetnim dionicama, koje da je priznao i stečajni upravitelj stečajnog dužnika i izdao mu potvrdu o izlučnom pravu te suglasnost za prijenos predmetnih dionica na svoj račun koji se vodi kod tuženika.

Stoga da je tužitelj podnio tuženiku zahtjev za upis predmetnih dionica u svoju korist, ali da je tuženik to odbio učiniti.

Tužitelj dalje navodi da je Podravka d.d. kao založni vjerovnik pokrenula postupak izvansudskog namirenja zalogom osigurane tražbine te je prodaju predmetnih dionica povjerila društvu INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o., nakon čega da je tuženik izvršio prijenos i registraciju predmetnih dionica s članom sudionikom INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o., koji je po nalogu Podravke d.d. 25. kolovoza 2014. prodao dionice putem trgovinskog sustava Zagrebačke burze i to upravo Podravci d.d.

S obzirom da je imatelj dionica, Pluris d.d., tada bio u stečaju, što je tuženiku bilo poznato, jer je prethodno proveo promjenu tvrtke u Pluris d.d. u stečaju, to da tuženik nije smio dopustiti niti prijenos dionica u korist člana sudionika INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o., niti izvansudsku prodaju predmetnih dionica, s obzirom da je odredbom čl. 96. Stečajnog zakona (Narodne novine, broj: 44/1996., 161/1998., 29/1999., 129/2000., 123/2003., 197/2003., 187/2004., 82/2006., 116/2010., 25/2012., 133/2012., 45/2013., dalje u tekstu: SZ) određeno da se tražbine stečajnih vjerovnika pa tako i razlučnih vjerovnika mogu namirivati isključivo u stečajnom postupku.

Protupravnim radnjama upisa založnog prava na predmetnim dionicama izdavatelja Mirna d.d., a u vlasništvu društva Pluris d.d. u stečaju, u korist Podravke d.d. i prijenosom i registracijom istih dionica s članom sudionikom INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o., tuženik da je omogućio Podravci d.d. stjecanje tih dionica, iako su iste temeljem statusne promjene podjele društva Pluris d.d. odvajanjem imovine i prijenosom na druga društva, prenesene na tužitelja, čime da je tužitelju uzrokovao štetu u visini tržišne vrijednosti 108.852 dionica oznake MRNA-R-A od najmanje 221,73 kn po dionici odnosno ukupno 24.135.753,96 kn.

Stoga je podnio tužbeni zahtjev za utvrđenje da je nevaljan upis založnog prava izvršen u korist založnog vjerovnika Podravka d.d. na temelju opisanih sporazuma o zasnivanju založnog prava na 60.034 i 95.295 redovnih dionica oznake MRNA-R-A na računu založnog dužnika Pluris d.d. u stečaju oznake 2088738 kojeg vodi tuženik te za naknadu štete u iznosu od 24.135.753,96 kn s zateznim kamatama od 25. kolovoza 2014. do isplate.

Tuženik u odgovoru na tužbu navodi da u njegovom postupanju nema protupravnosti. Prije svega, tvrdi da oba sporazuma o zasnivanju založnog prava sadrže identičnu odredbu čl. 4.2. prema kojoj založni dužnik tim ugovorima neopozivo i bezuvjetno daje u zalog založnom vjerovniku predmetne dionice kao osiguranje za potraživanja založnog vjerovnika te se određuje da će zalog na tim dionicama biti zasnovan dostavom tog ugovora SKDD-u, kako je to predviđeno ZTK-om te upisom zaloga pri SKDD-u, a koja po njemu predstavlja dozvolu Podravci d.d. za upis založnog prava. Tvrdi da tužitelj pogrešno citira odredbe ZTK-, ZVDSF-a i Upute tuženika, jer da središnji depozitorij kojeg vodi tuženik i u koji se upisuju,

između ostalog, prava na dionicama, nije javni upisnik, s obzirom da je odredbom čl. 497. st. 8. ZTK-a određeno da je tuženik dužan podatke iz središnjeg depozitorija čuvati kao poslovnu tajnu, osim u slučajevima propisanim tim zakonom. Osim toga, smatra da ne stoji tvrdnja tužitelja da je nematerijalizirani vrijednosni papir skup prava koja nastaju upisom u javne knjige, a o njima kojima izdan vrijednosni papir, jer je nematerijalizirani vrijednosni papir izdan u obliku elektroničkog zapisa u sustavu zapisa kojeg po zakonu vodi tuženik. Napominje da je odredbom čl. 495. st. 2. ZTK-a određeno da je na nematerijaliziranom vrijednosnom papiru, založnom vjerovniku koji je u skladu s odredbama posebnog zakona ovlašten na namirenje, uvijek dopušteno namirivanje zalogom osigurane tražbine izvansudskim putem pa da bi tuženik postupio protivno zakonu da nije na temelju uredne dokumentacije koju je dostavio založni vjerovnik Podravka d.d. izvršio registraciju predmetnih dionica s ovlaštenim investicijskim društvom, a da je sama prodaja dionica izvršena po nalogu Podravke d.d., tako da za istu tuženik ne može odgovarati. Istaknuo je prigovor nedostatka aktivne legitimacije, s obzirom da pravo iz nematerijaliziranog vrijednosnog papira pripada njegovom zakonitom imatelju, a zakoniti imatelj je osoba na čije ime glasi račun vrijednosnih papira u središnjem depozitoriju na kojem je ubilježen nematerijalizirani vrijednosni papir pa kako tužitelj nije nikada bio zakoniti imatelj predmetnih dionica to da isti nije ovlašten zahtijevati utvrđenje nevaljanosti upisa založnog prava na istima i naknadu štete koja mu je navodno nastala njihovom prodajom. Osim toga, tuženik da nije niti mogao prenijeti 108.852 redovnih dionica oznake MRNA-R-A na njegov račun, jer te dionice niti su bile upisane na slobodnoj poziciji registriranoj s izdavateljem, a niti je u Ugovoru o podjeli na koji se poziva tužitelj bilo navedeno da podjelom tužitelj stječe te dionice, već se isključivo navodi pod točkom b) Tabela D Broj 1 dionice Mirne za prodaju u iznosu od 11.447.287,00 kn, slijedom čega da takva isprava nije podobna za preknjižbu dionica s jednog na drugi račun u središnjem depozitoriju. Tuženik je osporio i visinu štete koju je navodno tužitelj pretrpio, jer je proizvoljno odredio tržišnu vrijednost predmetnih dionica, s time da su se predmetne dionice posljednji puta u sustavu Zagrebačke burze d.d. prodavale po cijeni od 7,00 kn, dakle, daleko ispod cijene koju tužitelj navodi u tužbi. Osim toga, da je prodajom dionica tužitelj ostvario korist, jer je došlo do namirenja tražbine založnog vjerovnika pa da bi i tu korist valjalo uzeti u obzir prilikom odmjeravanja navodne tužiteljeve štete.

U očitovanju na odgovor na tužbu tužitelj, osim što ponavlja već iznijete navode, nadodaje da su predmetne dionice trebale biti upisane na slobodnoj poziciji, jer je rješenje Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovni broj Ovr-324/10 od 17. lipnja 2010., kojim je bilo zasnovano prisilno založno pravo na predmetnim dionicama, a koje je bilo pravna osnova za blokadu dionica, ukinuto, jer je založni vjerovnik Podravka d.d. povukao prijedlog za zasnivanje prisilnog založnog prava na tim dionicama, a kako na istim dionicama ne mogu postojati dva založna prava, u smislu odredbe čl. 495. st. 4. ZTK-a, to da su predmetne dionice morale biti upisane na slobodnoj poziciji. Osim toga, da blokirana pozicija zbog upisanog založnog prava nije prepreka za preknjižbu vrijednosnog papira s jednog imatelja na drugog. Ističe da su Ugovorom o podjeli predmetne dionice bile dovoljno određene, ali ako je tuženik već smatrao da nisu, da je trebao dopustiti predbilježbu prijenosa u korist tužitelja, u smislu odredbe čl. 309. st. 2. ZVDSP-a, koja da se podredno primjenjuje, a ne odbiti zahtjev za preknjižbu. Naposljetku, da je tužitelj stekao predmetne dionice temeljem samog zakona, u trenutku upisa predmetne statusne promjene u sudski registar, u smislu odredbe čl. 550.a st. 5. i čl. 550.n ZTD-a, što znači da je tuženik bio dužan izvršiti preknjižbu dionica u njegovu korist po službenoj dužnosti.

Tuženik ističe da je u odredbi čl. 6. oba sporazuma o zasnivanju založnog prava navedeno da založni dužnik tim sporazumom dopušta založnom vjerovniku da podnese i registrira taj ugovor kod SKDD-a, dok je u odredbi čl. 8.2. oba sporazuma navedeno da se založni vjerovnik obvezuje da neće osporavati upis založnog vjerovnika pri SKDD-u, slijedom čega da je očito da je Pluris d.d. dopustilo Podravci d.d. upis založnog prava na predmetnim dionicama. Međutim, da se **upisi u središnjem depozitoriju provede u skladu s Pravilima i Uputom tuženika, kao što to govori odredba čl. 521. ZTK-a**, a da je odredbom čl. 191. Upute određeno da se upis osnivanja založnog prava obavlja na temelju ugovora o zasnivanju založnog prava, sudske odluke odnosno druge isprave iz koje osnovano proizlazi zasnivanje založnog prava, iz čega da se zaključuje da **nije potrebna tabularna izjava u formalnom smislu, već samo da iz ugovora osnovano proizlazi zasnivanje založnog prava**. Ističe da nije točno da su obustavom ovrhe predmetne dionice trebale biti registrirane na slobodnoj poziciji, dakle, navodi da su iste bile blokirane temeljem rješenja o ovrsi kojim je provedena pljenidba dionica, ali da tako zasnovano prisilno založno pravo ne predstavlja založno pravo u smislu ZTK-a te da se **obustavom ovrhe i prestankom blokade dionice ne mogu osloboditi ranije upisanog dobrovoljnog založnog prava**, u suprotnom da bi se moglo dogoditi da bi se neosnovano podnosili prijedlozi za ovrhu od strane trećih osoba kako bi se brisala ranije upisana dobrovoljna založna prava, a nakon toga bi se ovršni prijedlozi povlačili. Navodi da se samo stečajni vjerovnici namiruju u okviru stečajnog postupka, dok se **razlučni vjerovnici, što je bila i Podravka d.d., smiju namirivati izvan stečajnog postupka**. Ističe da su druga dva društva koja su sudjelovala u podjeli imovine društva Pluris d.d., Wissbarth i partneri d.o.o. i FIMA ALFA d.o.o., tuženiku uz Ugovor o podjeli, u kojem nije naveden broj i vrsta dionica društva Mirna d.d. kojeg stječu podjelom, dostavili ugovore o prijenosu dionica te da je isključivo zbog tih ugovora u kojima su jasno određene dionice koje se stječu bilo moguće provesti preknjižbu dionica na njihove račune. Ističe da tuženik ne može po samom zakonu provesti preknjižbu dionica, kada iz Ugovora o podjeli nije bilo jasno koliko se dionica stječe. Smatra da su za upis prava na dionicama u nematerijaliziranom obliku mjerodavne odredbe Pravila i Upute tuženika, a ne odredbe ZVDSP-a, slijedom čega da nije postojala mogućnost da tuženik u korist tužitelja izvrši predbilježbu prava na dionicama.

Naknadno tuženik navodi da tražbina naknade štete zastarijeva u roku od 3 godine od saznanja za štetu i štetnika odnosno za 5 godina od nastanka štete, a kako je založno pravo na predmetnim dionicama upisano 20. i 23. listopada 2009., a tužba u ovom predmetu je podnesena 12. travnja 2016., to da je u svakom slučaju nastupila zastara eventualne tražbine tužitelja po osnovi naknade štete. Osim toga, kada se već tužitelj poziva na odredbe ZVDSP-a, da bi tužba radi utvrđenja nevaljanosti upisa založnog prava imala karakter brisovne tužbe, a da pravo na podnošenje iste zastarijeva u roku od 3 godine od izvršenja upisa pa da je nastupila i zastara za taj tužbeni zahtjev.

Tužitelj navodi da je upis založnog prava na predmetnim dionicama u korist Podravke d.d. samo jedna od štetnih radnji koja je dovela do štete za tužitelja, ali da je šteta nastala tek izvansudskom prodajom predmetnih dionica i njihovom preknjižbom na račun kupca Podravka d.d., a što je bilo tek 25. kolovoza 2014., zbog čega da nije nastupila zastara tražbine za naknadu štete. Osim toga, da u ovom predmetu nije podnio brisovnu tužbu pa da nije mogla nastupiti zastara o kojoj govori tuženik. Smatra da je u parnici za naknadu štete aktivno legitimiran onaj kojemu je šteta nastala, a da je to svakako on. Protupravne radnje tuženika da se sastoje od omogućavanja založnom vjerovniku Podravka d.d. namirenja prodajom predmetnih dionica, čemu da je prethodila protupravna radnja upisa založnog prava u korist Podravke d.d., onemogućavanje tužitelju da se upiše kao imatelj predmetnih dionica

koji ih je stekao temeljem samog zakona, u preknjižbi predmetnih dionica u korist člana sudionika – brokera te u preknjižbi predmetnih dionica u korist kupca Podravka d.d. Napominje da je podjela društva Pluris d.d. odvajanjem imovine s preuzimanjem upisana u sudski registar i objavljena u Narodnim novinama, broj: 92/2009., 29. srpnja 2009. te da je u tom trenutku tužitelj stekao predmetne dionice temeljem samog zakona pa da je tuženik trebao izvršiti preknjižbu istih po službenoj dužnosti, a ne tri mjeseca nakon javne objave upisati na tim dionicama založno pravo u korist Podravke d.d. Ponovno ističe da tuženik nije smio registrirati predmetne dionice na poziciji s brokerom po nalogu založnog vjerovnika, jer je u tom trenutku nad imateljem predmetnih dionica, Pluris d.d., već bio otvoren stečajni postupak, a prema odredbi čl. 40. Pravila tuženika u slučaju otvaranja stečaja tuženik je dužan donijeti odluku o suspenziji člana imatelja dionica, a kako je pozicija bila blokirana, s obzirom da je temeljem rješenja o ovrsi Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovni broj Ovr-324/10 od 17. lipnja 2010., bilo upisano prisilno založno pravo, tada su se svi daljnji upisi mogli obavljati isključivo na temelju odluke suda, a nikako na temelju naloga člana ili brokera, u smislu odredbe čl. 88. st. 2. Pravila tuženika.

Umješač navodi da je oba sporazuma o zasnivanju založnog prava na predmetnim dionicama potpisala u ime založnog dužnika Pluris d.d. njegova direktorica Marina Bača, koja je u to vrijeme bila i direktorica tužitelja, tako da faktično oba sporazuma o zasnivanju založnog prava izražavaju istodobno i volju tužitelja. Ističe da je Trgovački sud u Varaždinu u predmetu P-122/14 donio presudu kojom je odbio tužbeni zahtjev tužitelja protiv ovdje umješača kao drugotuženika za utvrđenje da je on imatelj predmetnih dionica. Smatra da tužitelj nema pravni interes za podnošenje tužbe na utvrđenje nevaljanosti upisa založnog prava na predmetnim dionicama u korist umješača, u smislu odredbe čl. 187. st. 2. ZPP-a, jer nikada nije bio zakoniti imatelj predmetnih dionica. Ističe da tužitelj nije dokazao postojanje pretpostavki za izvanugovornu odgovornost za naknadu štete.

Tužitelj smatra da je postao po samom zakonu vlasnik predmetnih dionica u trenutku kada je statusna promjena podjele odvajanjem imovine društva Pluris d.d. s preuzimanjem od strane tužitelja upisana u sudski registar društva preuzimatelja, tužitelja, a da je to bilo u ožujku 2010. pa da je tuženik temeljem odredbe čl. 81. Pravila bio dužan po službenoj dužnosti provesti tu promjenu u središnjem depozitoriju, bez obzira što u samom Ugovoru o podjeli nije naveden broj dionica koje tužitelj tom statusnom promjenom stječe.

Tuženik je istaknuo da on ne izvršava preknjižbe dionica po službenoj dužnosti, niti da je to navedeno u bilo kojoj odredbi Pravila tuženika, već isključivo temeljem propisane dokumentacije iz koje je vidljivo što je predmet preknjižbe.

Tijekom dokaznog postupka pročitani su Sporazum o zasnivanju založnog prava sklopljen 7. listopada 2009. između Podravke d.d. kao založnog vjerovnika i Pluris d.d. kao založnog dužnika (list 6. – 11. spisa, dalje u tekstu: Sporazum 1), Sporazum o zasnivanju založnog prava sklopljen 12. listopada 2009. između Podravke d.d. kao založnog vjerovnika i Pluris d.d. kao založnog dužnika (list 12. – 17. spisa, dalje u tekstu: Sporazum 2), dopis tuženika od 27. studenog 2015. (list 18. spisa), Ugovor o podjeli s preuzimanjem sklopljen 21. srpnja 2009. između FIMA GRUPA d.d., tužitelja, WEISSBARTH I PARTNERI d.o.o. i FIMA ALFA d.o.o. (list 19. – 25. spisa, dalje u tekstu: Ugovor o podjeli), najava podjele objavljena u Narodnim novinama, broj: 92/2009 (list 26. spisa), rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu, poslovni broj St-271/11-30 od 28. ožujka 2012., o utvrđenim i osporenim tražbinama u stečajnom postupku nad Pluris d.d. u stečaju (list 27. – 29. spisa), potvrda i suglasnost stečajnog upravitelja Pluris d.d. u stečaju, Stanka Makara, od 14. veljače 2013. (list

30. spisa), dopis tuženika od 26. rujna 2012. (list 31. spisa), dopis društva INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o. od 7. siječnja 2016. (list 32. spisa), izvještaj s javne dražbe održane 25. kolovoza 2014. putem trgovinskog sustava Zagrebačke burze (list 33. spisa), dopis Podravke d.d. od 25. kolovoza 2014. (list 34. spisa), dopis Podravke d.d. od 11. ožujka 2014. (list 35. spisa), DEP-PPT b) nalog za prisilni prestanak tereta (list 36. – 37. spisa), dopis tuženika od 8. veljače 2016. (list 38. spisa), obavijest o stanju i promjenama na računu ulagatelja Pluris d.d. u stečaju za kolovoz 2014. (list 39. spisa), ispis sa internetske stranice Zagrebačke burze d.d. o postignutoj tržišnoj cijeni dionica društva Mirna d.d. na dan 30. studeni 2006. (list 49. spisa), zahtjev tužitelja za provedbu podjele s preuzimanjem društva Pluris d.d. u središnjem depozitoriju od 13. ožujka 2014. (list 93. spisa), dopis tužitelja od 17. ožujka 2014. (list 94. spisa), dopis tužitelja od 19. ožujka 2014. (list 95. spisa), dopis tuženika od 17. ožujka 2014. (list 96. spisa), dopis tuženika od 27. ožujka 2014. (list 97. spisa), Ugovor o prijenosu dionica sklopljen 21. listopada 2009. između PLURIS d.d (ranije FIMA GRUPA d.d.) i WEISSBARTH I PARTNERI d.o.o. (list 98. – 100. spisa), Ugovor o prijenosu dionica i prava dionica sklopljen 1. prosinca 2009. između PLURIS d.d. i FIMA Alfa d.o.o.(list 101. – 102. spisa), obavijest društva Mirna d.d. (list 103. spisa), izvadak iz Upute tuženika (list 126. – 135. spisa), rješenje Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga od 18. lipnja 2009. kojim se odobravaju Pravila i Uputa tuženika (list 136. spisa), izjava Podravke d.d. od 11. ožujka 2014. (list 137. spisa), izjava društva INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o. od 11. ožujka 2014. (list 138. spisa), dopis tuženika od 23. ožujka 2016. (list 154. spisa), dopis društva Mirna d.d. od 3. studenog 2014. (list 156. – 158. spisa), rješenje Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga od 26. rujna 2014. kojim se Podravci d.d. odobrava objavljivanje ponude za preuzimanje društva Mirna d.d. (list 159. – 160. spisa), dopis tuženika od 16. prosinca 2015. (list 161. spisa), dopis Podravke d.d. od 11. ožujka 2014. (list 175. spisa), izvješće stečajnog upravitelja Stanka Makara o gospodarskom stanju stečajnog dužnika Pluris d.d. u stečaju od 21. ožujka 2012. (list 185. – 193. spisa), presuda Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovni broj P-122/14-54 od 20. veljače 2015. (list 210. – 226. spisa), dopis tuženika od 11. svibnja 2010. (list 257. spisa), rješenje o ovrsi Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovni broj Ovr-324/10 od 17. lipnja 2010. (list 258. – 261. spisa), rješenje o privremenoj pljenidbi Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovni broj Ovr-324/10-2 od 7. svibnja 2010. (list 262. – 264. spisa) i rješenje o ovrsi Javnog bilježnika Nikole Bakrača, Koprivnica, Opatička 5, poslovni broj Ovr-179/10 od 18. ožujka 2010. (list 265. – 266. spisa).

Ocjenom izvedenih dokaza, sukladno odredbi čl. 8. ZPP-a, sud je zaključio da su tužbeni zahtjevi neosnovani.

Predmet spora jest utvrđenje nevaljanosti upisa založnog prava u korist Podravke d.d. na redovnim dionicama društva Mirna d.d., oznake MRNA-R-A, koje su se vodile kao nematerijalizirani vrijednosni papiri na računu društva Pluris d.d. u središnjem depozitoriju kojeg vodi tuženik te naknada štete pretrpljene otuđenjem dionica za koje tužitelj tvrdi da su bile njegovo vlasništvo.

Među strankama je nesporno da su Pluris d.d. i Podravka d.d. sklopili Sporazum 1 i Sporazum 2 temeljem kojeg je tuženik na 155.329 redovnih dionica društva Mirna d.d., upisanih na računu društva Pluris d.d., upisao založno pravo u korist Podravke d.d., da je tuženik odbio izvršiti preknjižbu 108.852 redovnih dionica društva Mirna d.d. s računa Pluris d.d. na račun tužitelja, da je dopustio da se dionice na kojima je Podravka d.d. stekla založno pravo upišu na poziciji registriranoj s brokerom INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o., u svrhu izvansudske prodaje dionica putem trgovinskog sustava Zagrebačke burze d.d., radi namirenja tražbine Podravke d.d. prema društvu Pluris d.d.

osigurane založnim pravom na tim dionicama, da je na javnoj dražbi održanoj 25. kolovoza 2014. te dionice kupilo društvo Podravka d.d. te da je tuženik dopustio preknjižbu predmetnih dionica s računa Pluris d.d. na račun Podravke d.d.

Nije sporno niti da je u trenutku upisivanja predmetnih dionica na poziciji registriranoj s brokerom, izvansudske prodaje istih i preknjižbe dionica s računa Pluris d.d. na račun Podravke d.d., društvo Pluris d.d. bilo u stečaju.

Sporno je da li su opisane radnje tuženika protupravne i, ako jesu, da li su mogle tužitelju uzrokovati štetu u vidu umanjenja njegove imovine za tržišnu vrijednost predmetnih dionica, s obzirom da je sporno da li je tužitelj ikada bio zakoniti imatelj predmetnih dionica te posljedično da li je aktivno legitimiran na podnošenje tužbe predmetnog sadržaja i da li je nastupila zastara njegovih potraživanja.

Prije svega, tužitelj smatra da je upis založnog prava na predmetnim dionicama u korist Podravke d.d. prva u nizu radnji koja je dovela do umanjenja njegove imovine te da je ista bila nezakonita odnosno da umješak nije mogao steći založno pravo temeljem Sporazuma 1 i Sporazuma 2, a kako je upravo stjecanje navedenog prava među strankama sporno te tužitelj očekuje da će utvrđenje navedene nezakonitosti dovesti do prihvaćanja njegovog zahtjeva za naknadu štete, to isti ima pravni interes za podnošenje predmetne tužbe, u smislu odredbe čl. 187. st. 1. i 2. ZPP-a.

Posve je drugo pitanje da li su navedeni tužbeni zahtjevi osnovani.

Tužba za utvrđenje nevaljanosti upisa založnog prava na dionicama koje se vode u nematerijaliziranom obliku u središnjem depozitoriju tuženika nije brisovna tužba, u smislu odredbe čl. 129. Zakona o zemljišnim knjigama (Narodne novine, broj: 91/1996., 68/1998., 137/1999., 114/2001., 100/2004., 107/2007., 152/2008., 126/2010., 55/2013., 60/2013., 108/2017., dalje u tekstu: ZZK), koju podnosi nekadašnji nositelj zemljišnoknjižnog prava koje je povrijeđeno uknjižbom u korist neke druge osobe radi brisanja te uknjižbe i uspostave ranijeg zemljišnoknjižnog stanja pa se na istu ne primjenjuju niti prekluzivni rokovi iz čl. 129. st. 2. ZZK-a.

Pravo na podnošenje tužbe za utvrđenje nevaljanosti upisa založnog prava nije tražbina u obvezno-pravnom smislu pa se ne može govoriti niti o zastari iste, iako tuženik smatra drugačije.

U pogledu navoda tužitelja da je tuženik postupio protupravno kada je temeljem Sporazuma 1 i Sporazuma 2 upisao založno pravo na redovnim dionicama društva Mirna d.d. koje su se vodile na računu zalogodavca Pluris d.d. u korist založnog vjerovnika Podravka d.d. valja navesti sljedeće.

Odredbom **čl. 310. st. 2. ZVDSP**-a određeno je da se na pravima koja nastaju upisom u javne upisnike, a o njima nije izdan vrijednosni papir, stječe založno pravo upisom u taj upisnik na temelju prijave za upis podataka o osnutku založnog prava, koju podnosi osoba čije se pravo zalaže, prilažući založni ugovor.

Založnim ugovorom obvezuje se zalogodavac da će radi osnivanja založnog prava koje će osiguravati određenu vjerovnikovu tražbinu dopustiti vjerovniku da svoje založno pravo upiše u javnu knjigu kao teret određene stvari, a vjerovnik se obvezuje da će čim

njegova tražbina prestane učiniti sve što je potrebno da bi se založno pravo izbrisalo iz javne knjige (čl. 307. st. 1. ZVDSP-a).

Središnji depozitorij je središnji upisnik nematerijaliziranih vrijednosnih papira u koji se upisuju prava iz nematerijaliziranih vrijednosnih papira, imatelji tih prava i prava trećih osoba na vrijednosnim papirima, kojim upravlja Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. (čl. 488. ZTK-a).

Predmetni upisnik nije nejavan iz razloga što pravo uvida u podatke o vrsti, rodu, količini, stvarnim pravima i njihovim nositeljima, ograničenjima stvarnih prava te povijesti upisa nematerijaliziranih vrijednosnih papira imaju: imatelj nematerijaliziranih vrijednosnih papira odnosno investicijsko društvo i kreditna institucija koja pruža usluge pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge, izdavatelj nematerijaliziranih vrijednosnih papira, svaka osoba koja dokaže pravni interes, HANFA te pravosudna i upravna tijela (čl. 497. ZTK-a), a i društvo koje njime upravlja, tuženik, dužno je na svojim internetskim stranicama objavljivati određene podatke iz središnjeg depozitorija (čl. 520. ZTK-a).

U svakom slučaju, pojam javni upisnik, u smislu ZVDSP-a, podrazumijeva upisnik za koji je zakonom određeno da je mjerodavan za stjecanje određenih prava, dakle, da se određena prava stječu tek upisom u taj upisnik i da se isti organizirano vodi od strane zakonom određene osobe ili tijela, a središnji depozitorij ispunjava te pretpostavke.

Naime, odredbom čl. 494. ZTK-a određeno je da se nematerijalizirani vrijednosni papir i prava koja iz njega proizlaze stječu u trenutku njegova upisa na računu nematerijaliziranih vrijednosnih papira stjecatelja ili osobe koja drži nematerijalizirani vrijednosni papir za račun stjecatelja (broker, zastupnik ili povjerenik), osim ako trenutak stjecanja nije drugačije određen posebnim propisom, temeljem valjanog pravnog posla, prijenosom s računa nematerijaliziranih vrijednosnih papira prenositelja na račun nematerijaliziranih vrijednosnih papira stjecatelja ili temeljem odluke suda odnosno druge nadležne vlasti, nasljeđivanja ili na temelju zakona.

Iz navedene odredbe proizlazi da su upisi prava na nematerijaliziranim vrijednosnim papirima na računima u središnjem depozitoriju, u pravilu, konstitutivne naravi.

Dakle, središnji depozitorij jest javni upisnik u smislu ZVDSP-a.

Založno pravo na nematerijaliziranom vrijednosnom papiru osniva se na temelju pravnog posla, odgovarajućim upisom tog prava na računu nematerijaliziranih vrijednosnih papira ili na temelju sudske odluke ili zakona, a prestaje brisanjem (čl. 495. ZTK-a).

Dakle, odredba čl. 495. ZTK-a, koja predstavlja posebni zakon u odnosu na ZVDSP i koji ima prednost u primjeni, ne spominje kao nužno postojanje izričite izjave kojom se dozvoljava upis založnog prava.

Odredbom čl. 196. st. 1. Uputa tuženika određeno je da je temelj za upis založnog prava u depozitoriju zakon (zakonsko založno pravo), pravni posao (založni ugovor sklopljen između založnog dužnika i založnog vjerovnika odnosno javnobilježnički akt ili solemnizirana privatna isprava – sporazum stranaka o osiguranju zasnivanjem založnog

prava) te odgovarajuća odluka suda (rješenje o osiguranju zasnivanjem založnog prava na vrijednosnim papirima).

Osim toga, odredbama čl. 304. ZVDSP-a, kojima je uređeno registarsko založno pravo, određeno je da je na pravima koja se mogu steći jedino upisom u javni upisnik ili koja se bez upisa u takav upisnik ne smiju rabiti, moguće osnovati hipoteku (dobrovoljno založno pravo bez predaje zaloga u posjed založnom vjerovniku) te da se na hipoteku koja je osnovana na takvim pravima primjenjuju posebne zakonske odredbe, a podredno i na odgovarajući način da se primjenjuju odredbe ZVDSP-a koje uređuju založno pravo na nekretninama.

Stoga se na stjecanje i prestanak založnog prava na dionicama u nematerijaliziranom obliku koje se vode u središnjem depozitoriju kojim upravlja tuženik prvenstveno primjenjuju odredbe ZTK-a te Pravila i Upute tuženika, a tek podredno odredbe ZVDSP-a, što ne znači da ako u navedenim posebnim propisima nije određeno da u pravnom poslu kojim se osniva založno pravo mora postojati izričita izjava imatelja dionice da dopušta založnom vjerovniku upis založnog prava u njegovu korist da će se automatski primijeniti takva odredba ZVDSP-a koja je propisana u odnosu na stjecanje založnog prava na nekretninama, upravo suprotno, iz posebnih propisa proizlazi da je volja zakonodavca bila da izričita izjava imatelja dionice kojom dozvoljava založnom vjerovniku upis založnog prava u svoju korist (clausula intabulandi) nije potrebna za upis založnog prava na dionici u nematerijaliziranom obliku.

Podrazumijeva se da se dobrovoljno založno pravo na dionici u nematerijaliziranom obliku neće moći upisati protivno volji imatelja dionice, ali ta volja u ugovoru kojim se zasniva založno pravo ne mora biti izražena na način da postoji izričita izjava imatelja dionice da dopušta založnom vjerovniku da u svoju korist upiše založno pravo na predmetnoj dionici temeljem tog ugovora.

U Sporazumu 1 navedeno je da Podravka d.d. ima prema društvu Pluris d.d. tražbinu po osnovi povrata zajma u iznosu od 34.190.000,00 kn (točka A) Uvodnih odredaba i čl. 3.1), da je Pluris d.d. upisan pri SKDD-u kao vlasnik 60.034 redovnih dionica društva Mirna d.d., nominalne vrijednosti 100,00 kn, koje se vodena računu društva Pluris d.d. pri SKDD-u (čl. 4.1), da kao osiguranje za tražbinu Podravke d.d. društvo Pluris d.d. tim ugovorom neopozivo i bezuvjetno daje u zalog Podravci d.d. navedene redovne dionice društva Mirna d.d. te da će zalog na tim dionicama biti zasnovan dostavom tog sporazuma SKDD-u, kako je to predviđeno ZTK-om te upisom zaloga pri SKDD-u (čl. 4.2) te da u cilju zasnivanja predmetnog založnog prava društvo Pluris d.d. tim sporazumom dopušta društvu Podravka d.d. da podnese i registrira taj sporazum pri SKDD-u (čl. 6.1).

Dakle, imatelj dionica, zalagodavac Pluris d.d. je na više načina izrazio svoju volju da se u korist Podravke d.d. zasnjuje na predmetnim dionicama založno pravo, štoviše, u odredbi čl. 6.1 Sporazuma 1 je dana i tabularna izjava, iako tužitelj smatra drugačije.

Sporazum 2 identičan je po svom sadržaju Sporazumu 1, osim što se Sporazumom 2 osigurava tražbina Podravke d.d. prema društvu Pluris d.d. po osnovi povrata zajma u iznosu od 55.557.000,00 kn (točka A) Uvodnih odredaba i čl. 3.1) na 95.295 redovnih dionica društva Mirna d.d. koje su ubilježene na računu društva Pluris d.d. pri SKDD-u (čl. 4.1 i 4.2), dok su odredbe čl. 4.2 i 6.1 Sporazuma 2 identične tim istim odredbama Sporazuma 1.

Iz toga se zaključuje da je osnovano tuženik postupio na zahtjev Podravke d.d. te u korist iste na navedenim dionicama izdavatelja Mirna d.d. koje su se vodile na računu ulagatelja, njihova vlasnika, Pluris d.d., upisao založno pravo.

Do trenutka podnošenja zahtjeva za upis založnog prava tužitelj nije proveo Ugovor o podjeli u središnjem depozitoriju.

Ugovorom o podjeli dio imovine društva FIMA GRUPA d.d. (ranija tvrtka društva Pluris d.d.) odvojen je i preuzet od strane društava WEISSBARTH I PARTNERI d.o.o., FIMA ALFA d.o.o. i tužitelja te je u čl. 3.b) navedena imovina i obveze koje se prenose na tužitelja, konkretno, imovina je opisana u Tabeli D, u kojoj se pod 1.b) navodi "dionice Mirne za prodaju u iznosu od 11.447.287,00 kuna".

Navedeni Ugovor o podjeli sklopljen je 21. srpnja 2009., dakle, prije nego li su sklopljeni Sporazum 1 i Sporazum 2, ali **u trenutku upisa založnog prava temeljem navedenih sporazuma statusna promjena podjele još nije bila provedena.**

Naime, **oglasom objavljenim u Narodnim novinama,** u broju 92/2009., nije objavljena provedba statusne promjene, nego **najava da će ista biti provedena,** s obzirom da se u objavi navodi da je FIMA GRUPA d.d. (ranija tvrtka društva Pluris d.d.) prijavilo u sudskom registru Trgovačkog suda u Varaždinu 22. srpnja 2009., sukladno odredbi čl. 550.g st. 1. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj: 111/1993., 34/1999., 121/1999., 52/2000., 118/2003., 107/2007., 146/2008., 137/2009., 111/2012., 125/2011., 68/2013., dalje u tekstu: ZTD), Ugovor o podjeli s preuzimanjem, koja statusna promjena će se provesti prijenosom dijela imovine i obveza navedenog društva na gore navedena društva preuzimatelje, s time da društvo koje se dijeli ne prestaje postojati.

Na statusnu promjenu podjele s preuzimanjem odgovarajuće se primjenjuju odredbe čl. 550.b do 550.p i članka 512. do 549. ZTD-a, osim ako odredbama čl. 550.r nije propisano što drugo (čl. 550.r st. 1. ZTD-a).

Odredbom čl. 550.m ZTD-a određeno je da se u sudski registar suda nadležnog po mjestu sjedišta društva koje se dijeli istodobno upisuju podjela i osnivanje novih društava, a da se o upisu osnivanja novih društava obavještava registarski sud nadležan po mjestu sjedišta pojedinog novog društva, što bi kod **podjele odvajanjem s preuzimanjem imovine** od strane postojećih društava značilo da se predmetna **statusna promjena upisuje kako u** sudski registar suda nadležnog po mjestu sjedišta društva koje se dijeli, **tako i u** sudski registar suda nadležnog po mjestu sjedišta društva preuzimatelja.

Odredbom **čl. 550.n st. 1. t. 1. ZTD-a određeno je da upisom podjele u sudski registar nastupaju sljedeće pravne posljedice:** dijelovi imovine društva koje se dijeli, obveze i pravni odnosi, suglasno planu podjele sveopćim sljedništvom prelaze na nova društva, a ako neki dio imovine nije planom podjele raspoređen ili to suglasno planu podjele ne bi bilo moguće učiniti, takav dio imovine ili naknada za njega rasporedit će se na sva nova društva u istom omjeru kao što im je prema planu podjele pripala raspoređena neto imovina društva koje se dijeli.

Odredbom **čl. 541. st. 2. ZTD-a** određeno je da **upisom pripajanja u** sudski registar suda sjedišta **društva preuzimatelja,** imovina pripojenog društva i njegove obveze prelaze na društvo preuzimatelja.

Dakle, za stjecanje imovine koja je sukladno planu podjele pripala tužitelju mjerodavan je, načelno, trenutak upisa podjele u sudski registar za tužitelja, kao društva preuzimatelja, a to je izvršeno 2. ožujka 2010. temeljem rješenja Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovni broj Tt-10/256 odnosno nakon sklapanja Sporazuma 1 i Sporazuma 2 te nakon provedbe istih u središnjem depozitoriju (Sporazum 1 proveden je 20. listopada 2009., a Sporazum 2 23. listopada 2009.).

U konkretnom slučaju, pravni temelj upisa prava vlasništva tužitelja na dionicama izdavatelja Mirna d.d. jest statusna promjena, ali u podlozi te statusne promjene jest Ugovor o podjeli (faktično ugovor o prijenosu dionica) koji mora udovoljavati pretpostavkama za upis u depozitorij.

Tuženik ne obavlja upise u središnjem depozitoriju po službenoj dužnosti, sve i kada je temelj stjecanja dionica zakon, a drugačije nije određeno niti odredbom čl. 81. Pravila, koju tužitelj pogrešno citira.

Odredbom čl. 160. Upute navodi se da se preknjižbe vrijednosnih papira koje nisu povezane s organiziranim trgovanjem odnose prvenstveno na stjecanje vrijednosnih papira na temelju zakona, pravnog posla, odluke suda ili druge nadležne vlasti, nasljeđivanjem ili temeljem druge pravne osnove te se propisuje dokumentacija koja je potrebna za te vrste preknjižbi.

Preknjižba vrijednosnih papira na temelju statusne promjene pravne osobe obavlja se temeljem ugovora o prijenosu, u kojem moraju biti točno određene i identificirane ugovorne strane, oznaka vrijednosnih papira, njihov broj i slično, ugovor mora biti potpisan od strane svih ugovornih strana, a potpis prenositelja mora biti valjano ovjeren te se preknjižba obavlja sa slobodne pozicije koja je ubilježena na računu prenositelja na slobodnu poziciju koja je ubilježena na računu stjecatelja (čl. 168. i 169. Upute).

S obzirom da Ugovor o podjeli ne sadrži oznaku, rod i broj dionica društva Mirna d.d. koje se prenose s društva Pluris d.d. (tadašnje tvrtke FIMA GRUPA d.d.) na tužitelja, takav Ugovor o podjeli niti nije mogao biti proveden u središnjem depozitoriju (a niti su se ti nedostaci mogli otkloniti prilaganjem jednostrane isprave, potvrde društva Pluris d.d. u stečaju, potpisane 14. veljače 2013. od strane stečajnog upravitelja Stanka Makara, bez ovjere, u kojoj se navodi broj i oznaka dionica, jer jednostrana izjava ne može zamijeniti ugovor u kojem je potpis prenositelja ovjeren, u smislu odredbe čl. 169. Upute), pri čemu valja naglasiti da je tužitelj, prema dokumentaciji koja je dostavljena sudu, podnio zahtjev za provedbu Ugovora o podjeli tek 13. ožujka 2014., a da su založna prava u korist Podravke d.d. upisana još u rujnu 2009., a što je također, sve i da je Ugovor o podjeli predstavljao ispravu podobnu za provedbu u središnjem depozitoriju, sprečavalo preknjižbu dionica na račun tužitelja.

Naime, odredbom čl. 198. st. 1. Pravila određeno je da otuđenje založenih vrijednosnih papira u pravilu nije dopušteno kod sudskog ili javnobilježničkog osiguranja zasnovanim založnog prava (zbog izvršene pljenidbe), a kod upisa po drugom osnovu nije dopušteno samo ako je zabrana otuđenja izrijekom navedena u ispravi koja je temelj za upis založnog prava.

Odredbom čl. 6.2 Sporazuma 1 i Sporazuma 2 određeno je da do isteka razdoblja osiguranja (do podmirenja založnim pravom osigurane tražbine) založni dužnik (Pluris d.d.)

neće biti ovlašten ni na koji način raspolagati dionicama na kojima se zasniva založno pravo te da će te dionice biti upisane na računu založnog dužnika na Založenoj neprenosivoj poziciji.

Naime, izravni upis osnivanja založnog prava obavlja se preknjižbom sa slobodne pozicije na prenosivu ili neprenosivu založenu poziciju na računu vrijednosnih papira založnog dužnika, pri čemu ako je pravna osnova za upis založnog prava ovršna isprava (javnobilježnički akt, solemnizirana privatna isprava, sudska ili druga odgovarajuća odluka), založno pravo će uvijek biti upisano na neprenosivoj založenoj poziciji, a ako je pravna osnova za upis založnog prava isprava koja nije ovršna (založni ugovor sklopljen između založnog dužnika i založnog vjerovnika na kojem je izvršena samo ovjera potpisa založnog dužnika, kao što je to u slučaju Sporazuma 1 i Sporazuma 2), tada će založno pravo biti upisano na prenosivu založenu poziciju, osim ako je samim ugovorom predviđeno drugačije (čl. 203. st. 3., 4. i 5. Pravila).

S obzirom na izričitu odredbu čl. 6.2 Sporazuma 1 i 2, dionice na kojima je stečeno založno pravo bile su upisane na neprenosivoj založenoj poziciji, a kada su predmet prijenosa vrijednosni papiri ubilježeni na neprenosivoj založenoj poziciji (pa makar i temeljem Ugovora o podjeli koji je podloga za provedbu statusne promjene, ali se faktično radi o dobrovoljnoj raspoložbi založnog dužnika), za prijenos istih nužna je suglasnost založnog vjerovnika na kojoj je valjano ovjeren njegov potpis (čl. 215. st. 4. Upute) pa tuženik nije mogao niti iz tog razloga provesti preknjižbu s računa društva Pluris d.d., sada već u stečaju, na račun tužitelja.

Nije sporno da su predmetne dionice u određenom razdoblju bile registrirane na računu njihova imatelja, Pluris d.d., na blokiranoj poziciji, iz razloga što je temeljem rješenja o ovrsi Trgovačkog suda u Zagrebu, poslovni broj Ovr-324/10 od 17. lipnja 2010., provedena pljenidba predmetnih dionica, a prethodno temeljem rješenja istog suda, poslovni broj Ovr-324/10 od 7. svibnja 2010., privremena pljenidba dionica.

Međutim, pljenidba dionica ne znači da se mora brisati prethodno upisano dobrovoljno založno pravo, kao što to pogrešno smatra tužitelj.

Odredbom čl. 495. st. 4. ZTK-a određeno je da se na nematerijaliziranom vrijednosnom papiru može osnovati samo jedno založno pravo, međutim, navedena zabrana se odnosi na dobrovoljna založna prava, a ne na prisilno zasnivanje založnog prava temeljem rješenja o ovrsi na dionici na kojoj je već upisano dobrovoljno založno pravo, u protivnom institut dobrovoljnog založnog prava ne bi predstavljao nikakvo osiguranje novčane tražbine (tome u prilog odredba čl. 236. st. 3. Upute).

Nadalje, kako je ovrhovoditelj u predmetu Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovnog broja Ovr-324/10, Podravka d.d., povukao ovršni prijedlog u odnosu na ovrhu na predmetnim dionicama izdavatelja Mirna d.d., s obzirom da je na istima imao dobrovoljno založno pravo, ovrha je u odnosu na te dionice obustavljena, početkom 2014. (prema dopisu samog tužitelja upućenog tuženiku 13. ožujka 2014., kojim zahtijeva provedbu Ugovora o podjeli, ovrha je obustavljena rješenjem Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovni broj Ovr-234/10-93 od 11. ožujka 2014.) pa je izvršena preknjižba predmetnih dionica s blokirane na prethodno ubilježenu poziciju na računu vrijednosnih papira, založenu neprenosivu, sukladno odredbi čl. 239. Upute.

Nakon toga ponovno je bilo moguće obavljati upise po nalogu osoba različitih od suda, konkretno po nalogu založnog vjerovnika, Podravke d.d. i brokera INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o., slijedom čega je neosnovano pozivanje tužitelja na odredbu čl. 88. st. 2. Pravila.

Odredbom čl. 495. st. 2. ZTK-a određeno je da je založnom vjerovniku na nematerijaliziranim vrijednosnim papirima uvijek dopušteno namirenje zalogom osigurane tražbine izvansudskim putem, osim u slučaju prisilnog založnog prava.

Postupajući u skladu s tom odredbom, kao i u skladu s odredbom čl. 217. Upute, Podravka d.d. izdala je tuženiku 11. ožujka 2014. DEP-PPT b) nalog u svrhu izvansudskog namirenja založnim pravom osigurane tražbine, kojemu je priložila izjavu o tome da je njena zalogom osigurana tražbina prema založnom dužniku dospjela 31. prosinca 2009., da založni dužnik nije namirio predmetnu tražbinu, da je obavijestila založnog dužnika Pluris d.d. o prodaji vrijednosnih papira izvansudskim putem, provođenjem javne dražbe putem brokera INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o. te je priložena izjava navedenog brokera o tome da je prihvatio nalog Podravke d.d. da u postupku izvansudskog namirenja zalogom osigurane tražbine provede 155.329 redovnih dionica izdavatelja Mirna d.d., oznake MRNA-R-A, u vlasništvu založnog dužnika Pluris d.d. u stečaju.

Stoga je tuženik, postupajući u skladu s dobivenim nalogom te u skladu s odredbom čl. 217. Upute, predmetne dionice prenio na slobodnu poziciju na računu založnog dužnika, što nije imalo značaj upisa prestanka založnog prava na tim vrijednosnim papirima, kako bi iste registrirao s brokerom INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o.

Javna dražba predmetnih dionica, za koju je poziv prethodno objavljen 16. kolovoza 2014. u Večernjem listu, na internetskim stranicama Zagrebačke burze d.d. i na internetskim stranicama brokera, provedena je 25. kolovoza 2014. putem trgovinskog sustava Zagrebačke burze d.d., na način da su predmetne dionice izdavatelja Mirna d.d. prodane po cijeni od 38,00 kn po dionici i to Podravci d.d. kao kupcu.

Nakon toga, broker INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o. izdao je nalog tuženiku za preknjižbu predmetnih dionica s računa društva Pluris d.d. na račun Podravke d.d.

Pitanje je da li je u situaciji kada je nad imateljem dionica, Pluris d.d., otvoren stečaj bilo dopušteno dio njegove imovine koji je opterećen razlučnim pravom prodavati izvan stečaja.

Prije svega, pogrešno tužitelj smatra da je tuženik u trenutku otvaranja stečaja nad društvom Pluris d.d. bio dužan donijeti odluku o njegovoj suspenziji, s obzirom da je odredbom čl. 40. t. 2. Pravila propisana samo mogućnost, ali ne i obveza donošenja takve odluke.

Nadalje, vjerovnici koji imaju založno pravo ili pravo na namirenje na kojoj stvari ili pravu koji su upisani u javnoj knjizi (zemljišnoj knjizi, upisniku brodova, zrakoplova, intelektualnog vlasništva i sl.), imaju pravo pokrenuti ovršni postupak radi prodaje stvari ili unovčenja prava prema odredbama članka 164.a SZ-a (čl. 81. SZ-a).

Podravka d.d. imala je založno pravo na 155.329 redovnih dionica izdavatelja Mirna d.d., oznake MRNA-R-A u vlasništvu stečajnog dužnika Pluris d.d. u stečaju, koje je bilo

upisano u središnjem depozitoriju, dakle, **razlučno pravo**, u smislu odredbe čl. 81. SZ-a, što je utvrđeno i rješenjem Trgovačkog suda u Varaždinu, poslovni broj St-271/11-30 od 28. ožujka 2012., o utvrđenim i osporenim tražbinama, donesenim nakon ispitnog ročišta u stečajnom postupku koji se je vodio na društvom Pluris d.d. u stečaju.

Odredbom **čl. 164. st. 1. SZ-a određeno je da ako** razlučni vjerovnik **nije pokrenuo** postupak ovrhe na nekretnini radi prisilnog namirenja svoje tražbine, da će nekretnine na kojima postoji razlučno pravo stečajni sudac, na prijedlog stečajnog upravitelja, prodati uz odgovarajuću primjenu pravila o ovrsi na nekretnini.

Ako je razlučni vjerovnik pokrenuo postupak ovrhe na nekretnini radi prisilnog namirenja svoje tražbine prije nego što je stečajni upravitelj predložio njenu prodaju prema odredbi čl. 164. st. 1. SZ-a, nekretnina će se prodati u ovršnom postupku koji je pokrenuo razlučni vjerovnik (**čl. 164. st. 2. SZ-a**).

Odredbom **čl. 164. st. 12. SZ-a određeno je da se** odredbe tog članka **na odgovarajući način primjenjuju** na prodaju brodova, brodova u izgradnji i zrakoplova te prava upisanih u javne knjige.

Stoga je zaključeno da se odredba **čl. 164. SZ-a primjenjuje i na pravo razlučnih vjerovnika da odvojeno, mimo stečajnog postupka, namiruju svoju tražbinu iz vrijednosti založene dionice izdane u nematerijaliziranom obliku**, kao skupu prava prema dioničkom društvu izdavatelju, koje se upisuju u središnji depozitorij.

S obzirom da **stečajni upravitelj društva Pluris d.d. u stečaju, Stanko Makar, nije nikada predložio** stečajnom sucu da predmetne dionice u nematerijaliziranom obliku proda u okviru stečajnog postupka uz odgovarajuću primjenu pravila o ovrsi na vrijednosnim papirima koji su ubilježeni na računima kod središnjeg klirinškog depozitarnog društva (čl. 233. – 238. Ovršnog zakona /Narodne novine, broj: 112/2012., 25/2013., 93/2014., dalje u tekstu: OZ/), vjerojatno iz razloga što je smatrao da stečajni dužnik nije vlasnik istih, to je razlučni vjerovnik **Podravka d.d. bio ovlašten pokrenuti ovršni postupak radi prodaje istih i naplate svoje tražbine**, što je prvotno i učinio, ali je u odnosu na iste povukao ovršni prijedlog pa je ovršni postupak obustavljen.

Ovršni sud, nakon što unovči pravo na kojemu postoji razlučno pravo upisano u javnoj knjizi, od iznosa ostvarenog prodajom namiruje troškove ovršnog postupka, a preostali iznos predaje stečajnom sucu, koji iz iznosa dobivenog od ovršnog suda izdvaja u stečajnu masu odgovarajući iznos na ime troškova unovčenja, prema pravilima iz odredbe čl. 170. st. 2. SZ-a, nakon toga namiruje razlučne vjerovnike prema redosljedu predviđenom pravilima ovršnog postupka i naposljetku preostali iznos predaje stečajnom upravitelju (**čl. 164. st. 1. i 2. SZ-a**).

Ovrha na dionicama u nematerijaliziranom obliku ubilježenim na računima u središnjem depozitoriju kojim upravlja tuženik provodi se pljenidbom vrijednosnice (dostavom rješenja tuženiku), njezinom procjenom i prodajom te namirenjem ovrhovoditelja (**čl. 234. OZ-a**).

Sud u rješenju o ovrsi određuje ovlaštenu osobu kojoj se povjerava procjena i prodaja zaplijenjenih vrijednosnica, koja je dužna u svoje ime, a za račun osobe koja je kao njihov vlasnik upisana na računima u središnjem depozitoriju, odnosno u skrbničkoj knjizi

ovlaštenog društva, pokušati provesti prodaju zaplijenjenih vrijednosnica na burzi ili uređenom javnom tržištu, provedbom burzovne javne dražbe ili na koji drugi zakonom dopušteni način, a ako to ne uspije učiniti u roku od 30 dana, obavijestiti će o tome sud i nastaviti s pokušajima prodaje dok ne dobije drukčiji nalog suda (čl. 237. st. 1. i 2. OZ-a).

S obzirom da su dionice na kojima je Podravka d.d. imala razlučno pravo prodane posredovanjem brokera INTERKAPITAL vrijednosni papiri d.o.o. na burzi putem burzovne javne dražbe, za cijenu koja je odgovarala njihovoj tadašnjoj tržišnoj cijeni, ali koja je bila znatno niža od iznosa nenamirene dospjele tražbine Podravke d.d. (155.327 založenih dionica u vlasništvu stečajnog dužnika Pluris d.d. u stečaju prodano je za 38,00 kn po dionici ili za ukupno 5.902.426,00 kn, a nenamirena dospjela tražbina Podravke d.d. iznosila je 89.747.000,00 kn), to **nikakav iznos nije mogao preostati za isplatu njihovom bivšem vlasniku.**

Dakle, iako odredbe SZ-a o načinu unovčenja imovine opterećene razlučnim pravom imaju prednost pred odredbom ZTK-a o načinu unovčenja nematerijaliziranih dionica na kojima je upisano dobrovoljno založno pravo, dakle, ne vrijedi pravilo da je založni vjerovnik iste uvijek ovlašten prodati izvansudskim putem radi namirenja svoje zalogom osigurane tražbine, već se iste prodaju po pravilima ovršnog postupka bilo od strane ovršnog suda bilo od strane stečajnog suda, izvansudska prodaja istih nije mogla dovesti do oštećenja imovine tužitelja, prije svega iz razloga što nisu nikada bili ispunjeni uvjeti da se predmetne dionice preknjiže s računa Pluris d.d. u stečaju na račun tužitelja, dakle, tužitelj nije nikada postao njihov vlasnik, a osim toga i iz razloga što sve i da je tužitelj u trenutku izvansudske prodaje dionica bio upisan kao vlasnik predmetnih dionica, tužitelj prodajom istih ne bi dobio nikakva novčana sredstva, jer je tražbina Podravke d.d. znatno premašivala iznos za koji su dionice prodane, štoviše, tražbina Podravke d.d. za gotovo četiri puta premašuje vrijednost dionica koju je tužitelj proizvoljno naznačio u tužbi (prema tužitelju tržišna vrijednost predmetnih dionica iznosila je 221,73 kn po dionici, dakle, 108.852 dionice po njemu je vrijedilo 24.135.753,96 kn, a tražbina Podravke d.d. iznosila je 89.747.000,00 kn).

Da je cijena od 38,00 kn po dionici bila realna tržišna cijena redovnih dionica društva Mirna d.d. u kolovozu 2014. proizlazi i iz rješenja Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga od 26. rujna 2014., kojim je društvu Podravka d.d. odobreno objavljivanje ponude za preuzimanje društva Mirna d.d., u čijem se obrazloženju, pod stavkom IV., navodi da cijena koju se ponuditelj u ponudi za preuzimanje obvezuje platiti po dionici iznosi 38,02 kn, da se prema potvrdi Zagrebačke burze d.d. u razdoblju od 24. svibnja 2014. do 24. kolovoza 2014. na uređenom tržištu Zagrebačke burze nije trgovalo s predmetnim dionicama pa da je ponuditelj bio obvezan, u skladu s odredbom čl. 22. st. 3. t. 9. Zakona o preuzimanju dioničkih društava (Narodne novine, broj: 109/2007., 36/2009., 108/2012., 90/2013., 99/2013., 148/2013., dalje u tekstu: ZPDD), agenciji dostaviti elaborat o procjeni fer vrijednosti dionice ciljnog društva, revidiran od strane neovisnog ovlaštenog revizora, što da je ponuditelj i učinio te da prema elaboratu o procjeni fer vrijednosti dionice ciljnog društva kojeg je revidirao neovisni ovlašteni revizor iz društva Baum revizija d.o.o., fer vrijednost dionice ciljnog društva iznosi 35,00 kn.

Naime, ponuditelj i osobe koje s njim djeluju zajednički obvezni su za sve dionice istog roda ponuditi jednaku cijenu (čl. 16. st. 1. ZPDD-a), koja ne može biti niža od najviše cijene po kojoj su ponuditelj i navedene osobe stekli dionice s pravom glasa u razdoblju od jedne godine prije dana nastanka obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, uključujući i stjecanje na temelju kojeg je za iste nastala obveza objavljivanja ponude za preuzimanje (čl.

16. st. 2. ZPDD-a), a ako je prosječna cijena dionica ostvarena na uređenom tržištu viša od te cijene, ponuditelj je obvezan ponuditi višu cijenu, međutim, ta cijena se neće uzeti u obzir ako se dionicama ciljnog društva trgovalo u manje od 1/3 trgovinskih dana unutar zadnja tri mjeseca prije dana nastanka obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, već će se u tom slučaju cijena iz čl. 16. st. 2. ZPDD-a usporediti s cijenom utvrđenom elaboratom o procjeni fer vrijednosti dionice ciljnog društva revidiranom od strane neovisnog ovlaštenog revizora, pri čemu je ponuditelj dužan ponuditi višu cijenu (čl. 16. st. 3. ZPDD-a), a ako ponuditelj i osobe koje s njim djeluju zajednički nisu u razdoblju od jedne godine prije dana nastanka obveze stekli dionice pravom glasa ili kada se ne može utvrditi po kojoj cijeni su stekli dionice na temelju kojeg stjecanja je nastala obveza objavljivanja ponude za preuzimanje, cijena u ponudi ne smije biti niža od prosječne cijene ostvaren na uređenom tržištu, odnosno ako se dionicama trgovalo u manje od 1/3 trgovinski dana unutar zadnja tri mjeseca prije nastanka obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, tada ponudena cijena ne smije biti niža od cijene utvrđene elaboratom o procjeni fer vrijednosti dionice ciljnog društva revidiranom od strane neovisnog ovlaštenog revizora.

Dakle, cijena od 38,00 kn po dionici predstavljala je na dan 25. kolovoza 2014. tržišnu cijenu redovnih dionica izdavatelja Mirna d.d., oznake MRNA-R-A.

S obzirom da tužitelj nije nikada postao vlasnik 108.852 redovnih dionica izdavatelja Mirna d.d., oznake MRNA-R-A (a i da jest, s obzirom da je upis založnog prava na tim dionicama u korist Podravke d.d. bio zakonit, a njena tražbina je višestruko premašivala vrijednost predmetnih dionica, to njihovom prodajom tužitelj ne bi stekao nikakva novčana sredstva), niti je protupravnim radnjama tuženika u tome spriječen, ne može od tuženika potraživati naknadu štete u vidu tržišne vrijednosti predmetnih dionica.

Kako uopće ne postoji tražbina tužitelja prema tuženiku za naknadu štete, bespredmetnim se ukazuje prigovor zastare iste.

Stoga je oba tužbena zahtjeva valjalo odbiti kao neosnovan.

Budući da je u cijelosti izgubio parnicu, tužitelj nema pravo na naknadu troškova parničnog postupka, a dužan je iste naknaditi tuženiku i umješaću na strani tuženika (čl. 154. st. 1. ZPP-a).

S obzirom da je tuženik od samog odgovora na tužbu prigovarao vrijednosti predmeta spora koju je tužitelj naznačio u tužbi kao suviše visokoj, sud je utvrdio vrijednost predmeta spora za tužbeni zahtjev za utvrđenje nevaljanosti upisa založnog prava u iznosu od 500.001,00 kn, dok vrijednost predmeta spora za tužbeni zahtjev za naknadu štete 24.135.753,96 kn, slijedom čega su stranke imale pravo obračunati troškove parničnog postupka prema ukupnoj vrijednosti predmeta spora u iznosu od 24.635.754,96 kn (čl. 37. st. 2. ZPP-a).

Tuženiku pripada naknada troškova parničnog postupka za ročište od 30. kolovoza 2015. u iznosu od 62.500,00 kn (Tbr. 9/2 i Tbr. 42 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika /Narodne novine, broj: 142/2012., 103/2014., 118/2014., dalje u tekstu: OT/), za podnesak od 21. listopada 2016. u iznosu od 625,00 kn (Tbr. 8/3 i Tbr. 42 OT-a), za podnesak od 19. veljače 2018. u iznosu od 625,00 kn (Tbr. 8/3 i Tbr. 42 OT-a), za ročište od 5. ožujka 2018. u iznosu od 62.500,00 kn (Tbr. 9/2 i Tbr. 42 OT-a), za ročište od 9. travnja 2018. u iznosu od 125.000,00 kn (Tbr. 9/1 i Tbr. 42 OT-a) i za ročište od 26. travnja 2018. u

iznosu od 125.000,00 kn (Tbr. 9/1 i Tbr. 42 OT-a), kao i za dokumentirane poštanske troškove u iznosu od 36,20 kn, slijedom čega tuženiku pripada naknada troškova parničnog postupka u iznosu od 376.286,20 kn.

Nije mu priznat trošak pristupa na ročište za objavu presude, jer taj trošak nije potreban za vođenje parnice, s obzirom da ako stranka koja je uredno pozvana na navedeno ročište na isto ne pristupi, može istog dana preuzeti sadržaj presude s e-oglasne ploče suda i na taj način na vrijeme biti upoznata s istom, kako bi u roku podnijela žalbu, a ukoliko nema namjere podnijeti žalbu, tada ionako ne bi mogla postići ovrhu presude bez otisnute potvrde pravomoćnosti i ovršnosti, a koja se iskazuje tek nakon proteka žalbenog roka, slijedom čega je stranka ponovno dužna pristupiti sudu nakon održavanja ročišta za objavu presude, kojom prigodom može preuzeti i službeni otpравak presude.

Nije mu priznat niti trošak sudske pristojbe za odgovor na tužbu, jer za njega takva pristojbena obveza nije nastala, niti je takvu pristojbu podmirio budući da navedenu pristojbu plaća stranka koja izgubi parnicu, odnosno svaka stranaka sukladno omjeru u kojem je izgubila parnicu, po pravomoćnom okončanju postupka (čl. 4. t. 2. Zakona o sudskim pristojbama /Narodne novine, broj: 74/1995., 57/1996., 137/2002., 125/2011., 112/2012., 157/2013./).

Stoga je preko iznosa od 376.286,20 kn do zahtijevanog iznosa od 753.161,20 kn, za iznos od 376.875,00 kn, zahtjev tuženika za naknadu troškova parničnog postupka valjalo odbiti kao neosnovan.

Umješaču na strani tuženika pripada naknada troškova parničnog postupka za podnesak kojim je podnio zahtjev za miješanje u spor u iznosu od 625,00 kn (Tbr. 8/3 i Tbr. 42 OT-a), za ročište od 5. ožujka 2018. u iznosu od 62.500,00 kn (Tbr. 9/2 i Tbr. 42 OT-a), za podnesak od 6. travnja 2018. u iznosu od 625,00 kn (Tbr. 8/3 i Tbr. 42 OT-a), za ročište od 9. travnja 2018. u iznosu od 125.000,00 kn (Tbr. 9/1 i Tbr. 42 OT-a) i za ročište od 26. travnja 2018. u iznosu od 125.000,00 kn (Tbr. 9/1 i Tbr. 42 OT-a), dakle, ukupno mu pripada 313.750,00 kn po osnovi naknade troškova parničnog postupka.

Umješaču ne pripada naknada za podnesak od 2. veljače 2018., jer je isti predan na ročištu održanom 5. ožujka 2018. pa je i sadržaj tog podnesak u bitnom mogao biti iznijet na zapisnik koji je vođen na tom ročištu, slijedom čega trošak sastava predmetnog podneska nije bio potreban za vođenje predmetne parnice, u smislu odredbe čl. 155. st. 1. ZPP-a.

Stoga je preko iznosa od 313.750,00 kn do zahtijevanog iznosa od 750.000,00 kn, za iznos od 436.250,00 kn, zahtjev umješača na strani tuženika za naknadu troškova parničnog postupka valjalo odbiti kao neosnovan.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u izreci.

U Zagrebu 4. svibnja 2018.

Sutkinja:
Ivana Manestar, v.r.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv presude dopuštena je žalba Visokom trgovačkom sudu Republike Hrvatske u roku od 8 dana od dana kada se smatra da je dostava presude obavljena (za stranku koja je bila uredno obaviještena o ročištu na kojem se presuda objavljuje), odnosno u roku od 8 dana po primitku presude (za stranku koja nije bila uredno obaviještena o ročištu na kojem se presuda objavljuje), koja se podnosi putem ovog suda u dva primjerka za sud i u jednom primjerku za svaku protivnu stranku.

Za točnost otpravka – ovl. službenik
Petra Komučar

